

DECIZIE

03 octombrie 2018

mun. Chișinău

Colegiul civil, comercial și de contencios administrativ lărgit al Curții Supreme de Justiție,

în următoarea componență:

Președinte ședinței, judecătorul – Iulia Sîrcu,

judecătorii – Galina Stratulat, Dumitru Visternicean, Nicolae Craiu, Dumitru Mardari,

examinând recursul declarat de Societatea cu Răspundere Limitată „Salviana”, în cauza civilă, la cererea de chemare în judecată depusă de Societatea cu Răspundere Limitată „Stim Expres” împotriva Societății cu Răspundere Limitată „Salviana” cu privire la încasarea datoriei,

împotriva deciziei din 08 mai 2018 a Curții de Apel Bălți, prin care a fost admis apelul declarat de Societatea cu Răspundere Limitată „Stim Expres”, casată hotărârea din 09 iunie 2017 a Judecătoriei Bălți, sediul Central și pronunțată o hotărâre nouă,

c o n s t a t ă:

La 04 aprilie 2016, Societatea cu Răspundere Limitată „Stim Expres” s-a adresat în instanța de judecată cu cerere de chemare în judecată împotriva Societății cu Răspundere Limitată „Salviana” cu privire la încasarea datoriei.

În motivarea cererii de chemare în judecată a menționat că la 29 august 2015 și ulterior la 01 octombrie 2015 între Societatea cu Răspundere Limitată ”Stim Expres” și Societatea cu Răspundere Limitată ”Salviana” a fost încheiat contractul-comandă privind acordarea serviciilor de transport auto internațional de mărfuri.

Potrivit prevederilor contractuale, pentru o singură transportare a mărfii, suma serviciilor constituie 4 500 dolari SUA.

La 23 septembrie 2015 și 01 octombrie 2015 Societatea cu Răspundere Limitată ”Salviana” a comandat serviciile de transport de la Societatea cu Răspundere Limitată ”Stim Expres”, pentru transportarea mărfii din or.Edineț, Republica Moldova în Uralsk Kazahstan.

Reclamantul a indicat că potrivit trăsurilor de transport internațional CMR, Societatea cu Răspundere Limitată ”Stim Expres” și-a îndeplinit toate obligațiile contractuale și a transportat marfa din Republica Moldova în Kazahstan, însă Societatea cu Răspundere Limitată ”Salviana” nu a achitat prețul serviciilor acordate.

Reclamantul solicită încasarea sumei de 9000 dolari SUA cu titlu de datorie și a cheltuielilor de judecată.

Prin hotărârea din 09 iunie 2017 a Judecătorei Bălți, sediul Central cererea de chemare în judecată depusă de Societatea cu Răspundere Limitată "Stim Expres", s-a respins ca neîntemeiată.

Nefiind de acord cu hotărârea primei instanțe, la 10 iulie 2017, Societatea cu Răspundere Limitată "Stim Expres" a declarat apel împotriva hotărârii din 09 iunie 2017 a Judecătorei Bălți, sediul Central, solicitând casarea hotărârii menționate și admiterea cererii de chemare în judecată.

Prin decizia din 08 mai 2018 a Curții de Apel Bălți a fost admis apelul declarat de Societatea cu Răspundere Limitată "Stim Expres".

S-a casat hotărârea din 09 iunie 2017 a Judecătorei Bălți, sediul Central și s-a adoptat o hotărâre nouă prin care:

Cererea de chemare în judecată depusă de Societatea cu Răspundere Limitată „Stim Expres” împotriva Societății cu Răspundere Limitată „Salviana” cu privire la încasarea datoriei, s-a admis.

S-a încasat din contul Societății cu Răspundere Limitată „Salviana” în beneficiul Societății cu Răspundere Limitată „Stim Expres” suma de 9000 dolari SUA cu titlu de datorie.

Pentru a decide astfel, instanța de apel a constatat că Societatea cu Răspundere Limitată "Salviana" și Societatea cu Răspundere Limitată "Stim Expres" au convenit asupra transportării merelor proaspete de specii „Aidared” și „Revena”, roada anului 2015, în acest sens fiind eliberate două scrisori de transport internațional.

Contractele-comenzi privind efectuarea serviciilor de transport internațional conțin comanda transmisă prin fax, care are putere juridică, prin prisma prevederilor art. 210 Cod civil.

Instanța de apel a reținut că în contractele-comenzi, părțile au prevăzut modalitatea și termenul de achitare pentru serviciile de transport auto internațional.

La 02 iulie 2018, Societatea cu Răspundere Limitată "Salviana" a declarat recurs împotriva deciziei din 08 mai 2018 a Curții de Apel Bălți solicitând admiterea recursului, casarea deciziei instanței de apel și menținerea hotărârii din 09 iunie 2017 a Judecătorei Bălți, sediul Central.

Ca temei de drept recurentul a indicat prevederile art. 432 alin.2) lit. c) Cod de procedură civilă care statuează că se consideră că normele de drept material au fost încălcate sau aplicate eronat în cazul în care instanța judecătorească a interpretat în mod eronat legea.

În motivare, a invocat că decizia instanței de apel este neîntemeiată.

În cadrul examinării cauzei în fond s-a stabilit faptul că contractele de transport comandă nu sunt în original și nu au fost semnate de către părți olograf și astfel, la caz sunt aplicabile prevederile art. 208 din Codul civil.

Instanța de apel a admis drept probă înscrisuri care nu există în original și nici nu a fost semnate de către părți și fără a fi autentificate prin aplicarea ștampilei.

Între Societatea cu Răspundere Limitată "Stim Expres" și Societatea cu Răspundere Limitată "Salviana" nu au fost încheiate contracte de transport, iar contractele prezentate nu au existat și nici nu există în original.

În instanțele investite cu judecarea fondului au fost prezentate Invoice nr.129 din 24 septembrie 2015 și nr.132 din 05 octombrie 2015, în original cu ștampilele serviciilor vamale care dovedesc că transportatorul Societatea cu Răspundere Limitată

”Stim Expres”, preluând marfa în baza Invoice a menționat că a cunoscut despre condițiile de transportare și persoana care urmează să achite serviciile, fapt asupra căruia instanța de apel nu s-a expus.

Recurentul a relatat că intimatul a cunoscut la momentul preluării spre transportare a mărfurilor cine urma să achite serviciile de transport, la caz Întreprinderea Individuală „Iadova Inna Victor” deoarece în comenzile de transport la capitolul modalitate de plată este indicat: în ziua descărcării.

Recurentul a specificat că în speță sunt aplicabile prevederile art. 754 alin.1) Cod civil și astfel, cheltuielile de transport urmau a fi suportate de către cumpărător, adică de Întreprinderea Individuală „Iadova Inna Victor”.

În instanța de apel a fost prezentată informația parvenită de la Întreprinderea Individuală „Iadova Inna Victor”, prin care se confirmă faptul achitării serviciilor de transport, în numerar în ziua descărcării, șoferilor Societății cu Răspundere Limitată „Stim-Expres”, pentru serviciile de transport suportate, conform Invoisuri-lor, însă instanța de apel nu a dat nici o apreciere probei prezentate.

Totodată, a invocat că decizia instanței de apel este superficială, fără o apreciere a tuturor circumstanțele și nu răspunde la toate argumentele invocate de părți, iar prin emiterea unei asemenea decizii i s-a lezat dreptul la un proces echitabil prevăzut de art. 6 al Convenției.

La 03 septembrie 2018, avocatul Manea Aliona, acționând în interesele Societății cu Răspundere Limitată „Stim Expres” a depus referință asupra cererii de recurs.

A invocat că argumentele recursului referitoare la Invoisuri sunt neîntemeiate, deoarece, Invoice reprezintă o factură internațională, și nicidecum careva obligațiuni a destinatarului mărfii față de transportator. Instanța de apel a examinat cauza corect, verificând toate circumstanțele importante și a pronunțat o decizie legală și motivată.

A pledat pentru respingerea recursului.

Cu referire la termenul de depunere a recursului, instanța de recurs menționează că Curtea de Apel Bălți a pronunțat dispozitivul deciziei la 08 mai 2018.

Conform art.434 Cod de procedură civilă, recursul se declară în termen de 2 luni de la data comunicării hotărârii sau a deciziei integrale.

Termenul de 2 luni este termen de decădere și nu poate fi restabilit.

Cererea de recurs a fost declarată la 02 iulie 2018, respectiv în termenul prevăzut de art.434 din Codul de procedură civilă.

În conformitate cu art. 439 alin. (2) Cod de procedură civilă, după parvenirea dosarului, un complet din 3 judecători decide asupra admisibilității recursului, dispune expedierea copiei de pe recurs intimatului, cu înștiințarea despre necesitatea depunerii obligatorii a referinței timp de o lună de la data primirii acesteia. În cazul neprezentării referinței în termenul stabilit, admisibilitatea recursului se decide în lipsa acesteia.

Prin încheierea din 19 septembrie 2018 a Curții Supreme de Justiție recursul declarat de Societatea cu Răspundere Limitată „Salviana” a fost considerat admisibil.

În conformitate cu art. 441 și art. 442 alin. (1) Cod de procedură civilă, în cazul în care recursul este considerat admisibil, un complet din 5 judecători examinează fondul recursului, verificând în limitele invocate în recurs și în baza referinței depuse de către intimat, legalitatea hotărârii atacate, fără a administra noi dovezi.

În conformitate cu art. 444 Cod de procedură civilă, prezentul recurs se examinează fără înștiințarea participanților la proces.

Verificând argumentele invocate în cererea de recurs pe baza materialelor din dosar, Colegiul civil, comercial și de contencios administrativ lărgit al Curții Supreme de Justiție consideră recursul întemeiat și care urmează a fi admis, cu casarea deciziei instanței de apel și trimiterea cauzei spre rejudecare la Curtea de Apel Chișinău din următoarele considerente.

În conformitate cu art. 445 alin. (1) lit. c) Cod de procedură civilă, instanța de recurs, după ce judecă recursul, este în drept să admită recursul, să caseze decizia instanței de apel și să trimită pricina spre rejudecare în instanța de apel în toate cazurile în care eroarea judiciară nu poate fi corectată de către instanța de recurs.

Analizând materialele dosarului, instanța de apel a reținut următoarele:

Din actele cauzei civile s-a stabilit că la 23 septembrie 2015 și respectiv 01 octombrie 2015 între Societatea cu Răspundere Limitată „Stim-Expres” și Societatea cu Răspundere Limitată „Salviana” au fost încheiate contractele comandă.

Potrivit obiectului contractelor Societatea cu Răspundere Limitată „Stim-Expres” s-a obligat să transporte fructe proaspete din Republica Moldova or. Edineț în Uralsk, Kazahstan.

Conform scrisorilor de transport internațional CMR și a Invoice din 24 septembrie 2015 și 05 octombrie 2015 s-a confirmat faptul transportării mărfii de către Societatea cu Răspundere Limitată „Stim-Expres” în Uralsk, Kazahstan.

Prin reclamația din 08 februarie 2015, Societatea cu Răspundere Limitată „Stim-Expres” a informat Societatea cu Răspundere Limitată „Salviana” că nu și-a executat obligația de plată pentru serviciile de transport și astfel, a solicitat achitarea datoriei și a penalității pentru întârzierea executării obligației.

La 04 aprilie 2016, Societatea cu Răspundere Limitată „Stim-Expres”, s-a adresat în instanța de judecată cu cererea de chemare în judecată.

Potrivit cererii de chemare în judecată, reclamantul solicită încasarea sumei de 9000 de dolari SUA, cu titlu de cheltuieli de transport din contul Societății cu Răspundere Limitată „Salviana”, ca urmare a efectuării rutei de transport din Republica Moldova or. Edineț în Uralsk, Kazahstan, în baza contractelor de comandă din 23 septembrie 2015 și 05 octombrie 2015 încheiate între părți.

Judecând cauza în ordine de recurs, Colegiul civil, comercial și de contencios administrativ lărgit al Curții Supreme de Justiție a constatat că la examinarea apelului instanța de apel a încălcat normele de drept procedural, apreciind arbitrar probele administrate.

În conformitate cu art. 130 alin. (4) din Codul de procedură civilă, ca rezultat al aprecierii probelor, instanța judecătorească este obligată să reflecte în hotărâre motivele concluziilor sale privind admiterea unor probe și respingerea altor probe, precum și argumentarea preferinței unor probe față de altele.

Instanța de recurs reține, că intimatul Societatea cu Răspundere Limitată „Salviana” a prezentat în instanța de apel dovada de plată în copie prin care este indicat că Întreprinderea Individuală „Iadova Inna Victor” a achitat Societății cu Răspundere Limitată „Stim-Expres” suma de 9000 de dolari SUA, pentru rutele de transport efectuate la 24 septembrie 2015 și 05 octombrie 2015, probă care nu a fost

cercetată de instanța de apel și asupra căreia urmează să se expună la rejudecarea cauzei (f.d.150).

La fel, intimatul a făcut referire la contractele comandă pentru transportarea mărfurilor în direcții internaționale din 23 septembrie 2015 și 01 octombrie 2015, potrivit căreia părțile au stabilit modalitatea de plată în numerar în ziua descărcării și la pct. 5.2 al contractului de comerț nr.12092014 din 16 septembrie 2015, încheiat între Societatea cu Răspundere Limitată „Salviana” și Întreprinderea Individuală „Iadova Inna Victor”, potrivit căruia părțile au stabilit că serviciile pentru transportarea mărfii vânzătorului se efectuează din contul cumpărătorului.

În acest sens, Colegiul menționează că deși recurentul în cadrul examinării apelului a făcut referire la probele menționate supra, instanța de apel nu le-a dat nici o apreciere și astfel, a emis decizia cu încălcarea regulilor de administrare și cercetare a probelor.

În conformitate cu art. 117 alin. (1) din Codul de procedură civilă, probe în cauze civile sunt elementele de fapt, dobândite în modul prevăzut de lege, care servesc la constatarea circumstanțelor ce justifică pretențiile și obiecțiile părților, precum și altor circumstanțe importante pentru justa soluționare a cauzei.

Art. 118 alin. (1) din Codul de procedură civilă stabilește că fiecare parte trebuie să dovedească circumstanțele pe care le invocă drept temei al pretențiilor și obiecțiilor sale dacă legea nu dispune altfel.

Respectiv, în cazul în care se solicită încasarea sumei pentru rutele de transport internaționale efectuate la 23 septembrie 2015 și respectiv, 05 octombrie 2015, instanța urma să dea o apreciere probei prezentate în instanța de apel, să verifice autenticitatea și veridicitatea ei și să se expună asupra argumentelor invocate în cadrul examinării apelului.

Însă instanța face doar o motivare sumară, invocând că Întreprinderea Individuală „Iadova Inna Victor” nu este parte a contractului comandă de transport, fără a da o apreciere prevederilor contractuale stabilite atât între Societatea cu Răspundere Limitată „Stim-Expres” și Societatea cu Răspundere Limitată „Salviana” cât și între Societatea cu Răspundere Limitată „Salviana” și Întreprinderea Individuală „Iadova Inna Victor”.

Or, art. 130 alin. (1) și (3) din Codul de procedură civilă, statuează că instanța judecătorească apreciază probele după intima ei convingere, bazată pe cercetarea multiaspectuală, completă, nepărtinitoare și nemijlocită a tuturor probelor din dosar în ansamblul și interconexiunea lor, călăuzindu-se de lege.

Fiecare probă se apreciază de instanță privitor la relevanța, admisibilitatea, veridicitatea ei, iar toate probele în ansamblu, privitor la legătura lor reciprocă și suficiența pentru soluționarea cauzei.

În virtutea principiului nemijlocirii, reglementat de art. 25 alin. (1) din Codul de procedură civilă instanța trebuie să cerceteze direct și nemijlocit probele, să asculte explicațiile părților și intervenienților, depozițiile martorilor, concluziile expertului, consultațiile și explicațiile specialistului, să ia cunoștință de înscrisuri, să cerceteze probele materiale, să audieze înregistrările audio și să vizioneze înregistrările video, să emită hotărârea numai în temeiul circumstanțelor constatate și al probelor cercetate și verificate în ședință de judecată.

În conformitate cu art.373 alin. (2) Cod de procedură civilă în limitele apelului, instanța de apel verifică circumstanțele și raporturile juridice stabilite în hotărârea primei instanțe, precum și cele care nu au fost stabilite, dar care au importanță pentru soluționarea cauzei, apreciază probele din dosar și cele prezentate suplimentar în instanță de apel de către participanții la proces.

Prin urmare, instanței de apel i se transmite dreptul de a judeca pricina de la o instanță de fond la o altă instanță ierarhic superioară și astfel, are obligația de a rejudeca fondul pricinii.

Așadar, fiind investită cu judecarea fondului, instanța de apel urma să cerceteze proba prezentată în apel și argumentele intimatului invocate în cadrul ședinței de judecată din 13 februarie 2018, precum că deține informația primită prin poșta electronică din partea cumpărătorului Întreprinderea Individuală „Iadova Inna Victor”, prin care ultimul confirmă achitarea cheltuielilor de transport Societății cu Răspundere Limitată „Stim-Expres”.

Or, fiind prezentată o probă care nu a fost administrată în instanța de fond, instanța de apel urma să se expună asupra acesteia și să îi dea o apreciere, pentru a fi înlăturat orice dubiu vizavi de temeinicia și veridicitatea probei prezentate.

Însă din examinarea hotărârii contestate, Colegiul reține că instanța de apel nu a răspuns deloc criticilor invocate de intimat, nu a ținut cont de argumentele indicate, astfel nu a cercetat fondul litigiului dedus judecării, prin ce s-a fost încălcat dreptul la un proces echitabil în sensul art.6 din Convenția Europeană a Drepturilor Omului.

Art.239 Cod de procedură civilă, stipulează că hotărârea judecătorească trebuie să fie legală și întemeiată. Instanța își întemeiază hotărârea numai pe circumstanțele constatate nemijlocit de instanță și pe probele cercetate în ședință de judecată.

Astfel, instanța de apel trebuie să expună în hotărâre toate criticile invocate atât de aplanat cât de intimat, având obligația de se pronunța asupra fiecărui motiv, pentru a da posibilitate instanței de recurs sa exercite controlul judiciar.

Curtea Europeană a Drepturilor Omului a arătat deseori în jurisprudența sa că efectul art. 6 alin. 1 din Convenție este, să acorde unui „tribunal” atribuția de a efectua o examinare corespunzătoare a afirmațiilor, motivelor și probelor, fără a prejudicia evaluarea sau relevanța acestora pentru hotărârea luată (cauza Buzescu împotriva României parag. 63).

Admisibilitatea probelor și aprecierea acestora sunt în primul rând de competența dreptului intern și a instanțelor naționale [García Ruiz împotriva Spaniei (MC), pct. 28]. Tot instanța națională este cea care apreciază utilitatea probelor propuse [Centro Europa 7 SRL și Di Stefano împotriva Italiei (MC), pct. 198].

Colegiul reține că decizia din 08 mai 2018 a Curții de Apel Bălți nu cuprinde toate motivele pe care se întemeiază soluția, dat fiind faptul că au fost lăsate neanalizate probele prezentat de intimat.

Pornind de la aceste aspecte, Curtea a constatat ca în speță, instanța de apel nu s-a pronunțat asupra probei și argumentelor prezentate de intimat, prin urmare, motivarea nu întrunește cerințele procedurale prevăzute de art. 241 alin.5) Cod procedură civilă, pentru că nu arată, la concret, motivele de fapt și de drept care au format convingerea instanței și care au condus la soluția emisă.

Astfel, instanța de recurs conchide că instanța de apel a emis hotărârea, fără a cerceta în ședința de judecată toate probele prezentate de părți.

Lichidarea acestor lacune în cadrul procedurii de examinare în recurs nu este posibilă, de aceea cauza urmează a fi reexaminată.

La rejudecarea cauzei, instanța de apel urmează să țină cont de cele menționate și să emită o decizie legală și întemeiată.

Astfel, din considerentele menționate și având în vedere faptul că s-a constatat încălcarea normelor de drept procedural și deoarece eroarea judecătorească nu poate fi corectată de către instanța de recurs, Colegiul civil, comercial și de contencios administrativ lărgit al Curții Supreme de Justiție ajunge la concluzia de a admite recursul, a casa decizia din 08 mai 2018 a Curții de Apel Bălți, cu trimiterea cauzei spre rejudecare în instanța de apel, în alt complet de judecată.

În conformitate cu art. 445 alin. (1) lit. c) din Codul de procedură civilă Colegiul civil, comercial și de contencios administrativ lărgit al Curții Supreme de Justiție

d e c i d e:

Se admite recursul declarat de Societatea cu Răspundere Limitată „Salviana”.

Se casează decizia din 08 mai 2018 a Curții de Apel Bălți, adoptată în cauza civilă, la cererea de chemare în judecată depusă de Societatea cu Răspundere Limitată „Stim Expres” împotriva Societății cu Răspundere Limitată „Salviana” cu privire la încasarea datoriei, cu trimiterea cauzei la rejudecare la Curtea de Apel Bălți, în alt complet de judecată.

Decizia nu se supune nici unei căi de atac.

Președintele ședinței, judecătorul

Iulia Sîrcu

judecătorii

Galina Stratulat

Dumitru Visternicean

Nicolae Craiu

Dumitru Mardari